

Mac Rí na hÉireann

Fadó, fadó, chuaigh mac Rí na hÉireann amach ag spraoi sa sneachta lena chrochán téide agus a mhadra. Fad is a bhí sé ag cleachtadh, bhuaill sé fiach dubh trí thimpiste. Riamh roimhe sin, ní raibh feicthe aige aon rud a bhí chomh bán le sneachta, chomh dubh leis an bhfiach dubh nó chomh dearg leis an bhfuil a bhí ag sileadh ón gcneá.

Agus é ag caoineadh ghortú an fhiaigh dhuibh, gheall an buachaill nach ligfeadh sé a scíth go dtí go bpósfadh sé bean le craiceann chomh bán le sneachta, le gruaig chomh dubh leis an bhfiach dubh agus le leicne agus liopaí chomh dearg le fuil.

Ag an am sin ní raibh ach bean amháin sa domhan iomlán den chineál céanna agus bhí sí ina cónaí i bhfad i gcéin sa domhan oirthearach.

An mhaidin dár gcionn, thug sé aghaidh ar an domhan oirthearach le fiche bonn óir. Ní raibh sé i bhfad ar an mbóthar nuair a tháinig sé ar thórramh. Nuair a stop sé chun a ómós a thabhairt mar is cuí, thug sé faoi deara go raibh fear ag éileamh íocaíochta ó na sochraidigh ar na costais shochraide. Bhí trua aige dóibh agus chuir sé a lámh ina phóca agus thairg sé deich mbonn óir don fhear chun na costais a íoc. Leis sin, ar aghaidh leis.

Go luath ina dhiaidh sin, bhuaill sé le fear íseal glas a d'fhiafraigh de a cheann scríbe. D'inis an buachaill dó faoin mbean ón domhan oirthearach a phósfadh sé. Thairg an fear íseal glas a sheirbhísí don buachaill ar a aistear. D'fhiafraigh an buachaill den fhear íseal glas faoina thuarastal dá dtiocfadh sé leis. D'aontaigh siad go bhfaigheadh an fear íseal glas an chéad phóg ó bhean mhac Rí na hÉireann dá mbeadh rath ar an aistear.

Go luath, bhuaill siad le boghdóir oilte a bhí ag díriú a airde ar lon dubh a bhí os a gcionn go hard. *D'fhiafraigh an buachaill den bhoghdóir faoina thuarastal dá dtiocfadh sé leo. D'aontaigh siad ar theach agus ar ghairdín dá mbeadh rath ar an aistear.*

Go luath ina dhiaidh sin, bhuaill siad le fear agus a chluas leis an talamh. Nuair a cuireadh ceist air faoin méid a bhí ar siúl aige dúirt sé go raibh sé ag éisteacht le fás an fhéir.

D'fhiafraigh an buachaill d'fhear na cluaise faoina thuarastal dá dtiocfadh sé leo. D'aontaigh siad ar theach agus ar ghairdín dá mbeadh rath ar an aistear.

Go luath bhuaill siad le fear le cos amháin ar a ghualainn aige agus é i bpáirc lán le giorriacha. Nuair a cuireadh ceist air faoin bhfáth go raibh cos amháin ar a ghualainn aige, dúirt fear na coise leis dá mbeadh a dhá chos ar an talamh go mbogfadh sé chomh tapa sin go n-imeodh sé as radharc.

D'fhiafraigh an buachaill d'fhear na coise faoina thuarastal dá dtiocfadh sé leo. D'aontaigh siad ar theach agus ar ghairdín dá mbeadh rath ar an aistear.

Go luath bhuaill siad le fear agus a mhéar ar pholláire amháin aige. Bhí sé ag séideadh loinge ar an bhfarraige leis an bpolláire eile. Nuair a cuireadh ceist air faoin bhfáth go raibh méar amháin ar a pholláire aige, dúirt fear na sróine dá séidfeadh sé lena dhá pholláire go nglanfadh sé an long go huile is go hiomlán den fharraige.

D'fhiafraigh an buachaill d'fhear na sróine faoina thuarastal dá dtiocfadh sé leo. D'aontaigh siad ar theach agus ar ghairdín dá mbeadh rath ar an aistear.

Go luath bhuaill siad le fear agus é ag briseadh cloch le lámh amháin in ionad casúir. Nuair a cuireadh ceist air faoin bhfáth go raibh sé ag briseadh cloch le lámh amháin, dúirt bristeoir na gcloch dá mbrisfeadh sé iad le dhá lámh go ndéanfadh sé púdar díobh.

D'fhiafraigh an buachaill de bhristeoir na gcloch faoina thuarastal dá dtiocfadh sé leo. D'aontaigh siad ar theach agus ar ghairdín dá mbeadh rath ar an aistear.

Lean na compánaigh ar aghaidh le chéile: mac Rí na hÉireann, an fear íseal glas, an boghdóir, fear na cluaise, fear na coise, fear na sróine agus bristeoir na gcloch.

Um thráthnóna, d'éirigh an spéir dorcha agus ní raibh a fhios ag mac Rí na hÉireann cén áit a gcaithfidís an oíche. Dúirt an fear íseal glas go mba chóir dóibh

an oíche a chaitheamh i gcaisleán an fhathaigh a bhí in aice láimhe. Nuair a tháinig siad chuig an gcaisleán, tharraing sé a chuaille comhraic amach agus thosaigh sé á ghreadadh agus á bhualadh go dtí nach raibh rud ar bith beo sa ghleann ina choladh.

Tháinig an fathach amach. 'Tá boladh fhear óg na hÉireann ar fhód mo thíre!' a scread sé. 'Tá mo mháistir in aice láimhe agus má thagann sé ort bainfidh sé do chloigeann díot!' a d'fhreagair an fear íseal glas. Leis sin, d'fhás an fear íseal glas níos mó agus níos mó go dtí go raibh sé chomh mór leis an gcaisleán. Thosaigh an fathach ag crith. 'An bhfuil do mháistir chomh mór leis seo?' a d'fhiafraigh sé de. 'Tá sé! Agus níos mó!' a dúirt an fear íseal glas. 'Cuir i bhfolach mé go maidin mar sin, go dtí go bhfuil do mháistir imithe!' a dúirt an fathach.

Chuir an fear íseal glas an fathach faoi ghlas agus tháinig na compánaigh isteach sa chaisleán. Chaith siad an oíche ag insint scéalta go dtí gur thit siad ina gcodladh sámh.

Ar maidin, chuaigh an fear íseal glas chuig an bhfathach ag rá mura dtabharfadh sé an hata dubh a bhí faoi cheann na leapa dó go mbainfeadh a mháistir a chloigeann de. Baineadh stad as an bhfathach agus níor leasc leis an hata a thabhairt don fhear íseal glas. Agus é á thabhairt dó dúirt sé leis an bhfear íseal glas go mbeadh an té a chaithfeadh an hata dofheicthe a luaithe is a chuirfeadh sé an hata ar a cheann.

Leis sin, lean na compánaigh ar aghaidh le chéile. Um thráthnóna, d'éirigh an spéir dorcha agus ní raibh a fhios ag mac Rí na hÉireann cén áit a gcaithfidís an oíche. Dúirt an fear íseal glas go mba chóir dóibh an oíche a chaitheamh i gcaisleán an dara fathach a bhí in aice láimhe. Nuair a tháinig siad chuig an gcaisleán, tharraing sé a chuaille comhraic amach agus thosaigh sé á ghreadadh agus á bhualadh go dtí nach raibh rud ar bith beo sa ghleann ina choladh.

Tháinig an dara fathach amach. 'Tá boladh fhear óg na hÉireann ar fhód mo thíre!' a scread sé. 'Tá mo mháistir in aice láimhe agus má thagann sé ort bainfidh sé do chloigeann díot!' a d'fhreagair an fear íseal glas. Leis sin, d'fhás an fear íseal glas níos mó agus níos mó go dtí go raibh sé chomh mór leis an gcaisleán. Thosaigh an dara fathach ag crith. 'An bhfuil do mháistir chomh mór leis

seo?' a d'fhiafraigh sé de. 'Tá sé! Agus níos mó!' a dúirt an fear íseal glas. 'Cuir i bhfolach mé go maidin mar sin, go dtí go bhfuil do mháistir imithe!' a dúirt an fathach.

Chuir an fear íseal glas an fathach faoi ghlas agus tháinig na compánaigh isteach sa chaisleán. Chaith siad an oíche ag insint scéalta go dtí gur thit siad ina gcodladh sámh.

Ar maidin, chuaigh an fear íseal glas chuig an bhfathach ag rá mura dtabharfadh sé na seanslipéir dó a bhí faoi cheann na leapa go mbainfeadh a mháistir a chloigeann de. Baineadh stad as an bhfathach agus níor leasc leis na seanslipéir a thabhairt don fhear íseal glas. Agus iad á dtabhairt dó, dúirt sé leis an bhfear íseal glas go n-iomprófaí an té a chaithfeadh na seanslipéir lom láithreach chuig áit ar bith a dteastódh uaidh.

Leis sin, lean na compánaigh ar aghaidh le chéile. Um thráthnóna, d'éirigh an spéir dorcha agus ní raibh a fhios ag mac Rí na hÉireann cén áit a gcaithfidís an oíche. Dúirt an fear íseal glas go mba chóir dóibh an oíche a chaitheamh i gcaisleán an tríú fathach a bhí in aice láimhe. Nuair a tháinig siad chuig an gcaisleán, tharraing sé a chuaille comhraic amach agus thosaigh sé á ghreadadh agus á bhualadh go dtí nach raibh rud ar bith beo sa ghleann ina choladh.

Tháinig an tríú fathach amach. 'Tá boladh fhear óg na hÉireann ar fhód mo thíre!' a scread sé. 'Tá mo mháistir in aice láimhe agus má thagann sé ort bainfidh sé do chloigeann díot!' a d'fhreagair an fear íseal glas. Leis sin, d'fhás an fear íseal glas níos mó agus níos mó go dtí go raibh sé chomh mór leis an gcaisleán. Thosaigh an fathach ag crith. 'An bhfuil do mháistir chomh mór leis seo?' a d'fhiafraigh sé de. 'Tá sé! Agus níos mó!' a dúirt an fear íseal glas. 'Cuir i bhfolach mé go maidin mar sin, go dtí go bhfuil do mháistir imithe!' a dúirt an fathach.

Chuir an fear íseal glas an fathach faoi ghlas agus tháinig na compánaigh isteach sa chaisleán. Chaith siad an oíche ag insint scéalta go dtí gur thit siad ina gcodladh sámh.

Ar maidin, chuaigh an fear íseal glas chuig an bhfathach ag rá mura dtabharfadh sé an claíomh meirgeach a bhí faoi cheann na leapa dó go mbainfeadh a mháistir a chloigeann de. Baineadh stad as an bhfathach agus thug sé an claíomh meirgeach don fhear íseal glas. Agus é á thabhairt dó, dúirt sé leis an bhfear íseal

glas go ngearrfadh an claíomh an t-iarann is tibhe gan stró, is cuma pé áit a mbuailfeadh duine an claíomh.

Leis sin, lean na compánaigh ar aghaidh le chéile. Um thráthnóna, d'éirigh an spéir dorcha agus shroich siad an domhan oirthearach, áit a raibh an bhean.

D'fhiafraigh an bhean oirthearach de mhac Rí na hÉireann an rud a bhí uaidh. Dúirt sé go raibh bean chéile á lorg aige le craiceann chomh bán le sneachta, le gruaig chomh dubh leis an bhfiach dubh agus le leicne agus liopaí chomh dearg le fuil.

'Is féidir leat mise a phósadh', a dúirt sí, 'má bhriseann tú ar an ngeis atá orm'.

D'fhan mac Rí na hÉireann agus a chompánaigh i dteach na mná an oíche sin. An oíche sin tháinig sí chuige agus thairg sí siosúr dó. 'Seo siosúr duit!' a dúirt sí.

'Mura mbíonn sé agat fós dom ar maidin, ní bhrisfear ar an ngeis atá orm riamh agus bainfear do cheann díot.'

Chuir sí biorán suain faoina cheann agus thit sé ina chnap codlata. A luaithe is a bhí sé ina chodladh, sciob sí an siosúr uaidh agus thóg sí léi é chuig Rí na Nimhe, an duine a chuir faoi gheis í.

A luaithe is a thit Rí na Nimhe ina chodladh, áfach, tháinig an fear íseal glas leis na slipéir ar a chosa, an hata dubh ar a cheann agus an claíomh meirgeach ina lámh aige. Tháinig sé ar an siosúr a bhí ina luí in aice le Rí na Nimhe agus thóg sé leis é agus thug do mhac Rí na hÉireann é.

Ar maidin, nuair a tháinig an bhean oirthearach bhí idir ionadh agus áthas uirthi nuair a tugadh an siosúr di.

Ar an gcaoi chéanna, thairg sí cíor dó an oíche dár gcionn agus thug sí do Rí na Nimhe í a luaithe is a thit mac Rí na hÉireann ina chodladh de thoradh ar an mbiorán suain.

Arís, a luaithe is a thit Rí na Nimhe ina chodladh tháinig an fear íseal glas leis na slipéir ar a chosa, an hata dubh ar a cheann agus an claíomh meirgeach ina lámh.

Tháinig sé ar an gcóir a bhí ina luí in aice le Rí na Nimhe agus thóg sé an chóir agus thug do mac Rí na hÉireann í.

Ar maidin, nuair a tháinig an bhean oirthearach bhí idir ionadh agus áthas uirthi nuair a tugadh an chóir di.

Ar an tríú hoíche tháinig sí chuig mac Rí na hÉireann agus thairg sí an siosúr agus an chóir araon dó. 'Anois caithfidh tú an chóir agus an siosúr a thógáil agus iad a thabhairt dom arís ar maidin mar aon le trí ribe gruaige ó cheann Rí na Nimhe', a dúirt sí leis.

Nuair a thit mac Rí na hÉireann ina chodladh de thoradh ar an mbiorán suain thóg sí an siosúr agus an chóir agus thug do Rí na Nimhe iad. Chuir sí i gcuimhne dó nach mbeadh fágtha ach dhá dhúshlán sula mbrisfí faoi dheireadh ar an ngeis dá gcaillfeadh sé iad seo mar aon leis na trí ribe gruaige.

Agus leis sin, thóg Rí na Nimhe an siosúr agus an chóir agus chuir sé i gcarraig cloch iad agus sheas sé taobh amuigh den gheata á ngardáil é féin.

A luaithe is a thit Rí na Nimhe ina chodladh tháinig an fear íseal glas leis na slipéir ar a chosa, an hata dubh ar a cheann agus an claíomh meirgeach ina lámh aige. Leis an gcéad buille den chlaíomh d'oscail sé an charraig cloch agus leis an dara buille bhain sé trí ribe gruaige de cheann Rí na Nimhe. D'fhág sé leis an siosúr, leis an gcóir agus leis na trí ribe gruaige agus thóg sé ar ais chuig mac Rí na hÉireann iad.

Ar maidin, nuair a tháinig an bhean oirthearach bhí idir ionadh agus áthas uirthi nuair a tugadh an siosúr, an chóir agus na trí ribe gruaige di. Líonadh le dóchas í go mbrisfí faoi dheireadh ar an ngeis.

Dúirt sí le mac Rí na hÉireann, áfach, nach bpósfadh sí riamh é mura bhfaigheadh sé duine le dul in iomaíocht le reathaí Rí na Nimhe i rás. Bheadh orthu rásáil go dtí tobar an domhain iartharaigh agus trí bhuidéal balsam cneasaithe a thabhairt ar ais. Dá dtiocfadh reathaí Rí na Nimhe ar ais i dtosach ní bhrisfí ar an ngeis go deo agus bhainfí a cheann de.

Sheol Rí na Nimhe seanchailleach chun rásáil go dtí tobar an domhain iartharaigh. Dúirt an fear íseal glas le mac Rí na hÉireann go mba chóir dó fear na coise, a choimeád páirc na ngiorriacha, a sheoladh. Sin mar a tharla agus tugadh trí chupán don tseanchailleach agus d'fhear na coise agus thug siad beirt faoin rás.

Ní raibh sé i bhfad sula raibh fear na coise leath bealaigh ar ais ach ní raibh an tseanchailleach ach leath bealaigh chun an tobair.

'Suigh síos', a dúirt an tseanchailleach le fear na coise nuair a bhuaill siad le chéile 'agus lig do scíth! Ná bris do chroí ag rith mar tá an lánúin díreach tar éis pósadh!' Rinne sí piliúr dó agus chuir sí faoina cheann é. A luaithe is a thit sé ina chodladh, dhoirt sí an t-uisce as na cupáin agus ar aghaidh léi.

Cheap an fear íseal glas go raibh siad ag rith le fada agus dúirt sé le fear na cluaise, 'Cuir do cheann leis an talamh agus éist go dtiocfaidh siad!'.

Ba amhlaidh a rinne fear na cluaise agus dúirt 'Cloisim an tseanbhean ag teacht, ach tá fear na cluaise ina chodladh. Is féidir liom é a chloisteáil ag srannadh!'

'Úsáid do shúile,' a dúirt an fear íseal glas leis an mboghdóir, 'agus féach cá bhfuil fear na coise!'

D'fhéach an boghdóir agus dúirt sé go bhféadfadh sé fear na coise a fheiceáil ina chodladh agus piliúr faoina cheann aige.

'Aimsigh le do bhogha é,' a dúirt an fear íseal glas, 'agus scaoil an piliúr faoina cheann'.

Chuir an boghdóir a shúil leis an mbogha agus d'aimsigh sé é. Díreach nuair a scaoil sé leis an saighead, scuabadh an piliúir faoi bhun cheann fhear na coise. Dhúisigh fear na coise de gheit. Nuair a chonaic sé go raibh na cupáin folamh bhí a fhios aige go mbeadh air filleadh ar an tobar arís.

Díreach ag an nóiméad sin, bhí an tseanchailleach ag druidim i dtreo dheireadh an rása. A luaithe is a chonaic an fear íseal glas í ag teacht, ghlaoigh sé ar fhear na sróine ag rá leis éirí agus an tseanchailleach a shéideadh le rois ghaoithe óna pholláire. Rinne fear na sróine amhlaidh agus gach uair a tháinig an

tseanchailleach cóngarach don ghaoth a tháinig ó pholláire fhear na sróine thit sí siar. Sa deireadh, shéid fear na sróine lena dhá pholláire agus seoladh an tseanchailleach ar ais chuig an domhan iartharach.

Bhí áthas an domhain ar an mbean agus dúirt sí le mac an Rí “Tá triail amháin eile gur gá duit dul tríd sula mbrisfí ar an ngeis agus sular féidir linn pósadh. Caithfidh tú trí mhíle a shiúl gan bhróga nó gan stocaí ar shnáthaidí cruacha.”

Thaispeáin sí an bóthar dó a bhí trí mhíle ar fad. Bhí snáthaidí cruacha géara ann agus gach uile cheann díobh chomh tiubh le féar ag gobadh in airde.

Sular thug mac Rí na hÉireann faoin aistear trasna na snáthaidí, ghlaigh an fear íseal glas ar an mbristeoir cloch. 'Téigh agus bain an faobhar de na snáthaidí sin!' a dúirt sé.

Bhrostaigh bristeoir na gcloch suas an bóthar, ag bualadh na snáthaidí lena doirne go dtí go raibh stumpaí déanta díobh agus ina dhiaidh sin, púdar.

Nuair a bhí sé sin curtha i gcrích aige, shiúil mac Rí na hÉireann na trí mhíle den bhóthar agus ghlac sé a bhean chéile chuige.

A luaithe is a pósadh an lánúin, thóg an fear íseal glas an bhean chuige féin chun an chéad phóg a fháil uaithe faoi mar a bhí geallta. Thóg sé ar leataobh í agus phóg sé í ar an leiceann. Lom láithreach, phreab péisteanna as a corp agus as a cuid gruaige a mharódh mac Rí na hÉireann.

Chas an fear íseal glas le mac Rí na hÉireann ansin agus dúirt sé leis, 'Tá an gheis briste! Is féidir do bhean chéile a ghlacadh chugat féin anois.'

Ghabh mac Rí na hÉireann buíochas leis an bhfear íseal glas as an méid a bhí déanta aige dó agus d'fhiafraigh sé de conas a d'fhéadfadh sé é a aisíoc.

Dúirt an fear íseal glas nach raibh gá leis sin. “Is mise an fear a bhí sa chonradh an lá sin”, a dúirt sé. “Agus d'íoc tú na deich mbonn i gcostais shochraide domsa. Is searbhóntaí Dé iad na compánaigh a tháinig chun cabhrú leat ar d'aistear agus chun iníon rí an domhain oirthearaigh a shaoradh ón ngeis a chuir Rí na Nimhe uirthi. Anois tá sí saor agus tá tusa pósta.”

D'imigh an fear íseal glas agus na compánaigh eile agus ní fhaca mac Rí na hÉireann riamh arís é. Thóg sé a bhean chéile abhaile leis agus bhí saol sona síoraí acu le chéile.